

Rerum Naturalium Fragmenta

No. 117

Gombáskönyv kezdők részére,
XV.
Szemere László

Gomba tenyésztés	3
Gombarendészet	13
Szemelvények a gombászat irodalmából	17

Budapest
1937

.

Rerum Naturalium Fragmenta

Jaskó Sándor szerkesztése:

Budapest II., Lövőház-u. 22/a

Gomba tenyésztés.

Nálunk ez ideig még csak a csiperketenyésztés (143. b. alakja) terjedt el. És méltán is, mert ez egyike legjobb csemegegombáinknak. A többi gombák tenyésztési kísérleteit más helyen tárgyalom, az alábbiak csakis az említett gombára vonatkoznak.

A tenyésztéshez sötét, egyenletes hőmérsékletű (13-18 C°) helyiség szükséges. Felhagyott bánya, pince, istálló, üvegház, betakarható melegágy, mind alkalmas lehet. Lehet félig földbe ásott, jégveremszerű helyiséget is építeni, dupla ajtóval, hogy télen le ne hűljön. Tetejére félméternyi vastagságban zsúpszalmát borítunk. Szükség van szellőztető kürtőre és ablakra is, melyet kívülről be lehessen takarni, hogy a helyiséget szükség szerint sötétíthessük. Nyáron a hőség ellen kell védekezni, hogy a fenti hőfokot túl ne hágjuk.

Télen a szellőztetőket csak néha hagyjuk nyitva, mert akkor a hőmérséklet biztosítása végett minden rést betömökünk. A helyiség inkább száraz legyen. Ha a padozat nyirkos, akkor száraz szénsalaktal rétegezzük rá.

Szabadban is lehetnek az ágyások, de ez esetben csak május-november között várhatunk termést, melyet kint a rovarok, egerek és patkányok ellen nem tudjuk jól megvédeni.

Gombatenyésztés csak egér és patkánymentes helyen sikerülhet.

Oly ágyásokban termeljük a gombát, amelynek az alja jó föld, s amelyen 25-45 cm vastag trágya van. A jó helyen kívül a jó trá-

gya is fontos feltétel. Legjobb az olyan lótrágya vagy számártrágya, amely zabos etetés után marad az istállóban. De ha a trágya nem „zabos” is, akkor is jó lehet, hacsak a lovak zöld takarmányt, répát vagy melaszt nem ettek.

A trágya a szalmán kívül idegen anyagot ne tartalmazzon, kivéve azokat az anyagokat, amelyeket bele kell tennünk. Az is jó, ha a szalma felaprítva van benne, tehát célszerű szecskával almoztatni.

Szokás a trágyát gipsszel javítani. Egy mázsa trágyához 4-5 kiló gipszet adhatunk, melyet már az istállóban is beszórhatunk a trágyába. Az istállóból kikerült trágyát trágyagyűjtő telepen gyűjtjük kupacokba. A trágyagyűjtő hely alja ne legyen vízátteresztő. Azonban jó, ha lejtős.

A telep aljára, még mielőtt a trágyát odahordatnók, kb. 15 cm vastag, érett, tiszta porhanyó földréteget hányatunk. A lehetőleg négyszög alakú trágyatelep 1-2 hét múlva alkalmas az érlelő rakásokhoz. 2 hónap múlva a trágya értéktelen.

Az így kezelt trágyát 1.5 m magas és ugyanolyan széles, tetszés szerinti hosszúságú rakásokban, úgynevezett „prizmákban” érleltetjük.

A rakásokat lehetőleg szél, eső és napsugártól védett helyen készítjük.

Ha a helyiség hőfoka a szükségesnél magasabb, akkor célszerű a trágyát érett kerti földdel keverni. Ha a trágyában sok a szalma, szedjük azt ki, úgyszintén az idegen anyagokat is. Nyáron 1-2, máskor 4-7 naponként át kell az egészet keverni. Azért kell

átrakni, mert a belseje igen átmelegszik, s átrakás nélkül egyenetlenül érik. A belső hőmérséklet se legyen 45 °C-nál magasabb. Ha száraz az időjárás, nem baj, ha olykor eső éri az érleltetőt, máskülönben trágyalével vagy vízzel öntözni is kell.

Meleg időben 2, hidegben 4 hét múlva a trágya átért. Ilyenkor a benne levő szalma lágy és sötétbarna, az egész trágya nyirkos, de nem csuromvizes, langyos, vagy meleg, de nem forró, *szaga pedig a csiperkegomba szagára emlékeztet*. Az ilyen trágya a pincébe hordható.

A pincébe minden esetben (akár van cementezve, akár nincs,) előbb porhanyó földet hordunk, mert ez előnyös a gombának.

Erre hordjuk a trágyát, melyet berakás közben, kézzel kifejthető erővel, a villa fokával levergetünk.

Az ágyások mérete a helyiségtől függ. Igen szélesre ne csináljuk, mert akkor a gombát az utacskákról nem érhetjük el.

Az ágyakat lehet lapos, domború, vagy prizma alakúra készíteni. Gyakorlati szempontból az utóbbi két alak a megfelelőbb.

Ha a trágya igen kövér és meleg, s ha a helyiség is meleg (pl. 18-22 C°), akkor már 25 cm vastag trágyaréteg is megfelel. Máskülönben a réteg 30-45 cm vastag legyen.

A lehordott trágya, illetve az ágyások hőfoka 30-40 C° között ingadozhat. Ha hidegebb, a csira fejlődése lassan indul meg.

Az ágyások beoltásához gomba csira kell. Ez nem egyéb, mint a gomba micéliumával átszőtt trágya vagy föld.

Nagyobb gombatenyésztők a csiperkegombacsírat maguk tenyésztik. E célból a pincében 1 m³ gödröt ásnak. Ennek aljára kerül a csira (vagy a gombadarabkák), azután megtöltik a gödröt trágyával, mely közé száraz kenyérdarabkákat, gipszet, cser- és bőrhulladékot szoktak tenni.

Ezt a gödröt, illetve a trágyát a micélium kitölti, s az innen kivett trágya kis diónyi darabkája kerül aztán az ágyásokba.

Egy négyzetméter ágyáshoz kb. ½ kiló száraz gombacsira kell. Ennyi terület kb. 3-5 kiló gombát teremhet. (4 hónap alatt!)

A trágyaszükséglet 2-4 mázsa négyzetméterenként. A pincéből kihordott trágyát, mint sovány trágyát más trágyázáshoz még felhasználhatjuk. A trágyát félévenként ki kell hordani a pincéből, s más trágyából új ágyásokat készíteni. Arra az időre legyen tehát előérlelt trágyánk.

Ezek után folytatom a beoltás ismertetését. Az ágyások hőfoka a beoltáskor 26-30 C° legyen. Az oltást 20-30 cm sor és fészektávolságban 3-5 cm mély lyukakba eszközöljük, azaz a megfelelő helyeken a trágyát bal kezünk ujjaival felemelve, a megfelelő mennyiségű csírat odahelyezve a trágyát rá visszanyomkodjuk. Úgy 12 nap múlva jelennek meg a fehér micéliumszálak az ágyak felületén.

Ekkor az ágyásokat mintegy 3 cm vastagságban jó földdel beborítjuk, s kissé le is dögönyözzük.

4-5 hét múlva jelentkeznek a gombácskák. Öntözni langyos vízzel kell.

Ha a telep kimerült, az ágyásokat ki kell hordani, s újonnan elkészíteni.

A helyiség időnkénti szellőztetéséről nem szabad megfeledkezni.

A gombákra teregetett föld tiszta kerti föld (nem a felszínről, de legalább 50 cm mélyről szedve) legyen. Főleg rovarokat ne vigyünk vele a pincébe. Túlköttött nehéz agyag nem alkalmas az ágyások befödésére.

A pincét fertőtleníteni is szokták az újabb termelés előtt és pedig kénezzéssel. 100 űrméterre 1.5 kiló ként számíthatunk. (Veszélyes munkálat!) A kénezés alatt jól elzárjuk a helyet, s két hétig úgy hagyjuk, s csak azután kezdjük a munkát előlről. Főleg akkor van szükség kénezésre, ha gombatenyészetünket betegség pusztítja.

A termesztett gombának egyébként többféle betegsége is lehet, főleg ha túlságosan öntözzük az ágyásokat.

Szedéskor arra ügyeljünk, hogy a gombákat egy gyors, ügyes csavarintással emeljék ki.

Fertőzött helyről csirát ne vegyünk.

Ha az ágyak, termőképessége nem kielégítő, akkor 2%-os salétromos öntöző vízzel szokták az ágyásokat megöntözni.

A kereskedésben kapható gombacsíra nem egyéb, mint a csiperke micéliumával kevert föld vagy trágya. Más gomba csirá-

ját a kereskedésben nem lehet beszerezni. Olaszországban még egy zsemlyegombaféleség, a *Polyporus tuberaster* Jacq. csiráját árulják földdel keverve. (Pietra fungaja = gombakő.) Ezt is pincében ültetik el, öntözik, s azután tetem pár hónapig.

Tenyészthető még: 84, 87, 70, 152, 148, 174-176. Kínában, Japánban egy laskagomba-féleséget (más szerző szerint fülőkeféle gomba) tenyésztnek.

Ha másféle gombát akarunk tenyésztetni, spóráját kell gyűjteni, vagy telepét kiásni, s máshová vinni. A kalapos gombák kalapjait a béléssel lefelé fordítva, üveglapokra helyezzük.

Szélmentes helyen, szobában 1-2 nap alatt az üvegen fehér vagy más színű poros bevonat lesz látható. Ez a gomba spóra tömege, melyet napfényen kissé megszáritunk, azután kis üvegcsövecskékbe gyűjtjük, félretesszük.

A más alakú gombák spóráját úgy nyerhetjük (pl. 174-182, 194-200), ha langyos vízben sokáig kavargatjuk a megérett, feldarabolt gombát.

A vetés pedig úgy történik, hogy olyan helyen, amilyen az eredeti gomba is termett, pálcával ujjnyi hosszú lyukakat fúrunk a földbe, s ezután, a földet a spórák vízzel megöntözzük. Ha kevés van, csak a lyukakba öntögetünk. A szárazon gyűjtött spórát is vízzel öntjük a földbe.

A vetéssel ne késlekedjünk, spórákat lehetőleg pár napon belül vessük el.

Nedves meleg időben kell vetni, s kísérleti telepünket azután is kell öntözgetnünk, (de már nem spórás vízzel) ha az időjárás szárazra fordult.

Szarvasgombát vagy egészében, vagy felszeletelve a fa gyökerei közé ültessük, mégpedig a törzstől 2-3 méter távolságban levő gyökerekhez, de csak 2-8 cm mélységben és csak olyan helyekre, amelyek a szarvasgombáknak megfelelnek (208. oldal).

Fán termett gombát fatuskókba vágott bemetszésekbe ültetünk, cseppentvén azokba 1-2 csepp spórás vizet.

Ezt is csak esős időben célszerű csinálni. Ha kell, meg is locsoljuk. Tanácsos a fatönköt (romlott fát) félig a földbe ásni, (lefektetve), nyirkos pincébe vinni.

Keményfa (tölgy) jobb e célra, de alkalmazkodni kell a gombához, olyan fába oltsuk, amilyen fáról gyűjtöttük.

Az elvetett gombaspóra egy év múlva teremhet.

A micéliumot (csirát) azaz a tulajdonképpeni gombanövényt úgy gyűjtsük, hogy a földből kibujt gomba alatti földdarabokat óvatosan kiássuk, s az abban látható penész-szerű szálakat trágyába, földbe keverjük.

Az ilyen kísérletek még a kezdet kezdetén állanak, hálás feladat lenne ezekkel behatóan foglalkozni.

Sipos Antal főerdőtanácsos úr értesített arról, hogy egyes, erdőörök kiásták a lakásuktól távol eső gombatelepeket, melyet aztán egy közelebbi helyre plántáltak el. Mintegy $\frac{1}{2}$ négyzet-

méternyi 1-2 arasz vastag földdarabokról van szó, amelyeket szekérre rakva vittek el új helyükre. Az új helynek és növényzetének körülbelül hasonlóknak kell lennie ahhoz, ahonnan a gombát kiemeltük. De az időjárás és sok más körülmény is közbejátszhat és meggyúsíthatja a sikert. Száraz időben a kísérleti hely öntözéséről nem szabad megfeledkezni.

Már régóta ismeretes, hogy azok a fatönkék, amelyeken laskagomba nőtt, hazafuvarozva s a telek egy védett, árnyas helyére, vagy pincébe fektetve pár évig termettek gombát.

Ma már nem igen bíbelődnek ilyen gombatermesztési kísérletekkel, pedig kár, mert kis körültekintéssel végzett munka sok örömet okozna s bizonyára hasznót is hozna. Sok gomba csak bizonyos (nyár, fenyő stb.) fa alatt terem, mivel annak gyökerével van együttélésben. Ebből az következik, hogy a kiásott gombatelepet az ott levő gyökerekkel együtt vigyük hasonló fa alá s ott azokat a fa gyökereire oltsuk rá s azután földeljük le óvatosan.

Az ilyen kísérleti telepet is kell ösztönözni.

Mely gombafajokkal lenne érdemes tenyésztési kísérleteket végezni?

Hogy kinek milyen fajta gombával volna érdemes kísérleteznie, azt a helyi körülmények mérlegelése után kell eldönteni.

A piacot a csiperkegomba nem csak azért uralja kizárólagosan, mert az elsőrendű csemegegombák közé tartozik, hanem azért is, mert annak megismerték a tenyésztési feltételeit.

Legelőbb is azt kell eldönteni, hogy földalatti, földön termő, avagy fán termő gombát akarnánk-e tenyészteni.

Most, a kezdet kezdetén persze, a bárhol termő gombával végzett eredményes kísérlet is felfedezésszámba menne, leszámítva azokat a gombákat, amelyeket már tudnak tenyészteni. A kezdő, illetve az a kísérletező, aki eredményt tud felmutatni, anyagilag is jól járna.

A kísérletezés során talán ezek lehetnének irányadók (piaci szempontból!)

1. A gomba elsőrendű csemegegomba legyen, vagy ha nem, nagy tömegben teremjen, illetve a gomba ne legyen apró.
2. Jól szárítható, tehát nem nagyon lágy húsu azért lenne célszerűbb, mert némely gomba elromolhat már azalatt, míg a termelőtől a fogyasztóig jut.
3. Szárazságot lehetőleg kibíró gombák. Ilyenek a galambgombák (*Russula*), melyek egyébként az előbbi két feltételnek is megfelelnek.
4. Mérges gombákhoz lehetőleg ne hasonlítson a termesztett gomba.

Ezeket a tulajdonságokat megkívánjuk úgy az erdőn, mint az erdőn kívül, tehát kertben, mezőn, árkok mentén, pincékben stb. termesztetni szándékolt gombáktól.

Gombarendészet.

Olyan rendelet, mely a gombák árusítását az egész országra szólóan szabályozná, nincsen, miért is ezt az ügyet a helyi hatóságok saját területükön szabályozták.

Budapest székesfőváros területén a gombaárusítást a Vásárigazgatóság szabályozza, s a szabályrendelet a Központi Vásárcsarnokban is kapható. A Vásárigazgatóság egy, a gombaárusítók részére való „figyelmeztetőt” is kiadott. Úgy a szabályrendeletben (76/1899. sz.) mint a figyelmeztetőben 25 olyan gomba van felsorolva, amelyeknek az árusítása Budapesten meg van engedve.

A szabályrendeletet könyvem megjelenése után (1926 VII.) megváltoztatják, miért is céltalan lenne azt itt közreadni.

A Vásárcsarnokok Igazgatósága 1926 tavaszán megkereste a Magyar kir. Növényélet és Kórtani Állomást avégett, hogy a piacra hozható gombák jegyzékét állítaná össze. Nevezett Intézet az alább felsorolt 50 gomba árusíthatását javasolta. De hogy mind ezek a gombák szerepelni fognak-e az új szabályrendeletben, azt most még nem tudhatom.

A Magyar Kir. Növényélet és Kórtani Állomás javaslata szerint árusítható gombák jegyzéke:

1. Császárgomba. *Amanita caesarea* Scop.
2. Közönséges őzlábgomba. *Lepiota procera* Scop.
3. Csipkés őzlábgomba. *Lepiota excoriata* Schff.
4. Sárgászöld pereszkergomba. *Tricholoma equestre*

5. Bársonyos pereszkergomba. *Tricholoma rutilans* Schff.
6. Lila pereszkergomba. *Tricholoma nudum* Bull.
7. Szentgyörgy-pereszker. *Tricholoma georgii* Clus.
8. Mézszínű gyűrűs tölcsérgomba. *Clitocybe mellea* Wahl.
9. Ánizs-szagú zöld tölcsérgomba. *Clitocybe odora* Bull.
10. Óriási tölcsérgomba. *Clitocybe geotropa* Bull.
11. Szürke tölcsérgomba. *Clitocybe nebularis* Bartsch.
12. Szegfűgomba. *Marasmius oreades* Bolt.
13. Közönséges laskagomba. *Pleurotus ostreatus* Jacq.
14. Foltos-lemezű csigagomba. *Limacium russula* Schff.
15. Kék-hátú galambgomba. *Russula cyanoxantha* Schff.
16. Varas-hátú zöld galambgomba. *Russula virescens* Schf.
17. Kenyérgomba. *Lactarius volemus* Fr.
18. Közönséges rizike. *Lactarius deliciosus* L.
19. Téli fülőkegomba. *Collybia velutipes* Curt.
20. Közönséges róka-gomba. *Cantharellus cibarius* Fr.
21. Fehér cölöpgomba. *Paxillus prunulus* Scop.
- 22. Begöngyölt-peremű cölöpgomba. *Paxillus involutus* Batsch.**
23. Változékony tőkegomba. *Pholiota mutabilis* Schff.
24. Közönséges csiperke. *Psalliota campestris* L.
25. Mezei csiperke. *Psalliota arvensis* Schff.
26. Erdei csiperke. *Psalliota silvatica* Schff.
27. Barna nyálkás-gomba. *Gomphidius glutinosus* Schff.
28. Narancsszerű nyálkás-gomba. *Gomphidius viscidus* L.
29. Szemcsés-nyelű tinorú. *Boletus granulatus* L.
30. Aranytinorú. *Boletus chrysenteron* Bull.
31. Gyűrűs barna-tinorú. *Boletus luteus* L.
32. Édes-nyelű tinorú. *Tubiporus scaber* Bull.
33. Édes-nyelű veres-tinorú. *Tubiporus rufus* Schff.
34. Közönséges tinorú. *Tubiporus edulis* Bull.
35. Úri tinorú. *Tubiporus regius* Krombh.

36. Fakó zsemlyegomba. Polyporus ovinus Schff.
37. Bokrosgomba. Polyporus frondosus Fl. Dan.
38. Májgomba. Fistulina hepatica Schff.
39. Sárga gerebengomba. Hydnum repandum L.
40. Petrezselyemgomba. Hydnum coralloides Scop.
41. Káposzttagomba. Sparassis crispa Wulf.
- 42. Sárga korállgomba. Ramaria flava Schff.**
- 43. Rózsaszínű korállgomba. Ramaria botrytis Pers.**
- 44. Közönséges kucsmagomba. Morchella esculenta. L.**
- 45. Cseh kucsmagomba. Verpa bohemica Krombh.**
- 46. Óriás papsapkagomba. Helvella gigas Krombh.**
- 47. Püspöksüveggomba. Helvella infula Schff.**
48. Nyári szarvasgomba. Tuber aestivum Vitt.
49. Vörös szarvasgomba. Melanogaster variegatus Vitt.
50. Fehér szarvasgomba. Choiromyces meandriformis Vitt.

A vastagabb betűvel szedetteket csak ezen figyelmeztetés ellenében szabad árusítani: **Csak leforrázva szabad étellé készíteni! A forrázatot, azaz azt a levet amelyben a gombát felfőztük, el kell önteni!** Illetve a galambgombáknál: *Elkészítés előtt minden egyes galambgombát meg kell kóstolni, hogy csípős ízű nincs-e közötté. Másfajta gombának azonban nem vizsgálhatjuk így meg a jóságát; sok olyan gomba van, amelyik jó ízű, s mégis mérges!*

Szemelvények a gombászat irodalmából.

Magyar írók:

Dr. Bernátsky Jenő: „Az ehető gombák gyűjtése, konzerválása, felismerése és mesterséges tenyésztése.” 63 rajzzal. Ebben a könyvben kb. 225 gombát ír le a szerző. Megjelent 1921-ben az Athenaeum kiadásában, a „Gazdasági Tanácsadó” 13-ik száma gyanánt.

Írt számos hosszabb cikket a „Természettudományi Közlöny” és az „Erdészeti Kísérletek” hasábjain. (1916., 1917. és 1918. évf.)

Az 1924-ben ideiglenesen felosztatott Gombászati Osztálynak igazgatója volt.

Dr. Cserey Adolf: „Gombaisme”. Gombameghatározó zsebkönyv, a Tudományos Zsebkönyvtárban jelent meg.

Fekete Lajos: „Népszerű erdészeti Növénytan beszélgetésekben” I. Füzet: Spórás növények. Megjelent a Pátria-nyomdában, 1901-ben.

Dr. Győrffy István egyetemi tanár a Természettudományi Közlöny hasábjain ismételten is írt gombaismertető cikkeket. Szerkeszti a „Folia Criptogamica” c. tudományos folyóiratot Szegeden.

Hazslinszky Frigyes dolgozatai közül felsorolom a következőket:

„Előmunkálatok Magyarhon gombavirányához; Commentarius ad icones selectas hymenomycetum Hungariae”.

„Magyarhoni lemezgombák elterjedése” – Ezek 1892 előtt jelentek meg.

Nagyobb, összefoglaló műve: „Magyarhon és Társországainak húsos gombái” 1892-ben jelent meg. A Magyar Tudományos Akadémia adta ki.

E munka sem írja le a gombákat – csak egyeseket, főleg azokat, amelyeket Hazslinszky maga irt le elsőnek, vagy amelyekkel behatóbban foglalkozott. Magyarország gombái itt mégis fel vannak sorolva s ezért igen becses, sőt nélkülözhetetlen forrásmunka.

Hazslinszky 1517 húsos gombát (*Hymenomyces*) sorol fel említett. művében.

Dr. Hollós László: „Magyarország földalatti gombái, szarvasgomba félei”. A Magyar Természettudományi Társulat adta ki 1911-ben (Budapest, VIII. Eszterházy u. 16.) 67-féle földalatti gombát mutat ki Magyarországról.

„Kecskemét vidékének gombái” c. műve csak a Kecskemét körül talált gombák neveit sorolja fel, leírások nélkül.

A pöfetegek tanulmányozásához nélkülözhetetlen a „Magyarország Gasteromycetái” c. nagy műve, melyet a Tud. Akadémia támogatásával a Franklin-Társulat adott ki 1903-ban.

Számos cikke jelent meg a Botanikai közlemények, Magyar Botanikai Lapok és a Természettudományi Közlöny hasábjain is.

Dr. Istvánffi Gyula: „A magyar ehető- és mérges gombák könyve” Megjelent 1899-ben. Sajnos már nem kapható. A 116 gombát alaposan leíró mű számos részletkérdésre is nagy alaposággal kiterjeszkedik. Színes táblák és fekete képek is vannak a könyvben.

Kalchbrenner Károly. Egyike leghíresebb gombászainknak. Sok olyan új fajt állapított meg, melyet azóta is az ő első leírása után közölnek.

Magyar nyelven írt művei: „Szepesi gombák jegyzéke”. Ez túlnyomórészt csak felsorolja a talált fajokat. Némely esetben azonban igen értékes leírást is ad az egyes, ritkább alakokról.

„Adatok a Szepesség virányához” 1862.

„A Kárpátok ehető és mérges gombáiról” 1877.

„Új vagy kevésbé ismert hasgombák” (Gasteromycetes) 1884.

„Magyarország Hártyagombáinak válogatott képei” Budapest. Az Athenaeum nyomdájából. Magyar és latin nyelvű kiadás. Szerző a saját, valamint Schulzer István észleletei és rajzai nyomán 1873-1877-ig négy nagy ívrétű füzetben sok szép színes táblát és leírást közöl. (Már nem kapható.)

Lorinser Frigyes Vilmos. „A legnevezetesebb ehető, gyanús és mérges gombák természethű képei tizenkét táblán”. Fordította: Renner Adolf. Bécs, 1877. Hölzel Ede. (Már nem kapható.)

Dr. Mágocsy-Dietz Sándor egyetemi tanár a Természettudományi Közlöny hasábjain írt több gombászati cikket. Számos cikke jelent meg a különféle botanikai lapok hasábjain.

Schulzer István ugyancsak írt nagyobb gombás-könyvet, s azt számos szép színes képpel látta el. E munka kéziratát a Magyar Tud. Akadémia őrzi.

Német írók:

Adalbert Ricken több gombás-könyvet írt. Vademecumjának második kiadása 1920-ban jelent meg. (Quelle u. Meyer, Leipzig). Ebben 2025 gombának tömör leírását közli, még pedig ábrák nélkül. Nagyobb munkája: „Die Blätterpilze” Leipzig 1915 amelyben a leírásokon kívül 112 táblán 686 gomba színes képe található.

E. Gramberg: „Die Pilze unserer Heimats”.

J.Rothmayr: „Die wichtigsten Pilze des Waldes”.

E. Michael: „Führer für Pilzfreunde.” 3 kötet, a színes táblák mellett közli 131 gombának rövid, szabatos leírását is.

Liesches: „Naturwissenschaftliche-Taschenb. Pflanzen.” Heft 1. u. 2. Atlas der essbaren oder giftigen Pilze. (Megjelent. Annaberg i. Sachsen, cég: Richard Liesche). 92 nagy színes tábla, egyszerű, de jó, leírásai rövidek, szabatosak.

E. Walther: „Taschenbuch für Deutsche Pilzsammler.” 87 gombát ír le, rajza még kevesebb.

L. Klein: „Gift- und Speisepilze“. Heidelberg. Karl Winter's Universitäts-Buchhandlung. 96 szép színes tábla van benne. Kis méretű könyv. 1921.

Dr. Julius Röhl: „Unsere essbaren Pilze“. H. Laupp, Tübingen. Vékony könyvecske 14 szép, litografált színes táblával. 1918.

Dr. Gustav Lindau: „Die höheren Pilze“. A „Kryptogamenflora für Anfänger“ sorozat egyik könyve. Berlin, Julius Springer 1917. Sok leírás sok apró rajzzal.

Ludwig Hintertür: „Praktische Pilzkunde“. Braunschweig, Amthorsche Verlags Buchhandlung. 50 táblán 140 színes gombakép. 1922.

A többi külföldi munka mellett Leginkább ezeket használtam forrásmunkául.

Szakintézetek.

A legnagyobb hazai gombagyűjtemény a Magy. Nemzeti Múzeumban van. Helyisége Budapest V., Akadémia-u. 2, II. em. A gombagyűjtemény kezelője Moesz Gusztáv dr. magy. nemz. múzeumi osztályigazgató.

Minden tudományos szakkérdéssel oda lehet fordulni, s aki gombászati tudását tovább akarja fejleszteni, a múzeum helyiségében az osztály hatalmas könyvtárát is használhatja.

Kisebb gyűjteménye és könyvtára van a M. kir. Növényélet és Kórtani Állomásnak is. Helyisége: Budapest, II., Debrői-u. 15.

A gombákat a Növényélet és Kórtani Állomáson meg is határozzák. Jelenleg a meghatározás nem ingyenes. Mivel a kísérleti intézetek fenntartása az államnak sokba kerül, azért a meghatározásért is vizsgálati díjat kell fizetni.

Akár ezen intézethez, akár máshová küldünk postacsomagban gombát, azt kissé beszikkadtan, de késedelem nélkül csomagoljuk be egy dobozba. Nem összepréselve, hanem inkább szellősen.

Ha többféle gombát is küldünk, akkor fajonként 1-2 darabot külön-külön papírgöngyölegbe tegyünk, s mellé számot is írjunk. Ugyanezeket a számokat írjuk a megfelelő, otthon visszatartott gombákhoz. Ebben az esetben a válasz úgy fog hangzani: 1. sz. gomba neve x. y., tulajdonságai stb. és így tovább. Tehát a küldemény visszaküldését megtakarítjuk. De néha a visszaküldést nem is bírják ki a gombák, főleg meleg nyáron.

Ha nagyobb tömegű gomba esetleges értékesítése függ a választól, akkor azt táviratilag megadhatják, hivatkozván a megfelelő számra.

Arra azonban nagyon kell ügyelni, hogy úgy az elküldött, mint az otthon tartott azon fajú gombák számjelzése ugyanaz legyen; s később se cseréljék össze a számokat.

(Szemere L.: Gombáskönyv kezdők részére, Budapest, 1926, p.239-258)